

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ
З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ НАПРЯМ**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Випуск 1

Київ - 2014

Загальна редакція

Шкура Г.А., Биковський Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Авторський колектив

Биковський Т.В., Вихренко Т.О., Гайдай Л.М., Голубнича Л.І., Драчинський А.Г.,
Євтушенко Н. І., Єфіменко А.В., Качур В.В., Козачок О.В., Корнієнко В.Г.,
Липецький О.П., Лихота С.О., Малиновський Ю.М., Осадчук Л.А., Панасюк В.В.,
Пасхалова Л.О., Печерських Л.Г., Сухаревська О.М., Трегубова Н.П., Шкура Г.А.,
Яременко М.Г.

Редакційна колегія

Войчук Н.В., Ковальова А. В., Сук Л.Е.

Рецензенти

Ковганич Г.Г., заступник директора Центру позашкільної роботи Святошинського району м. Києва;
Попова Г.Д., доцент кафедри позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидат педагогічних наук.

Навчальні програми з позашкільної освіти науково-технічного напрямку / за ред. Биковського Т.В., Шкури Г. А. – К.: УДЦПО, 2014. – В. 1. – 263 с.

У збірнику представлено програми з науково-технічного напрямку позашкільної освіти початково-технічного, спортивно-технічного, та художньо-технічного профілів навчання.

Видання розраховано на педагогічних працівників позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, спеціалістів, які займаються питаннями позашкільної освіти.

ЗМІСТ

Випуск 1

ВСТУП.....	4
ПОЧАТКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОФІЛЬ	6
Навчальна програма з початкового технічного моделювання	6
СПОРТИВНО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОФІЛЬ.....	25
Навчальна програма з авіамоделювання	25
Навчальна програма з конструювання повітряних зміїв	55
Навчальна програма з ракетомоделювання.....	68
Навчальна програма з автомоделювання.....	81
Навчальна програма з автотрасового моделювання.....	92
Навчальна програма з картингу.....	105
Навчальна програма зі спортивної радіопеленгації	115
Навчальна програма з судномоделювання	129
ХУДОЖНЬО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОФІЛЬ	153
Навчальна програма з виготовлення сувенірів	153
Навчальна програма з моделювання іграшок-сувенірів	171
Навчальна програма з паперопластики.....	182
Навчальна програма з орігамі	205
Навчальна програма з гончарства	231
Навчальна програма з цифрової фотографії.....	243
Навчальна програма з технічного дизайну.....	251

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку позашкільної освіти особливої уваги набуває робота гуртків, клубів та творчих об'єднань позашкільних навчальних закладів, які працюють за науково-технічним напрямом.

Основною метою науково-технічного напрямку позашкільної освіти є формування компетентностей особистості в процесі науково-технічної творчості, формування пізнавальної, практичної, творчої і соціальної компетентностей.

У даному збірнику навчальних програм з науково-технічного напрямку позашкільної освіти представлено програми початково-технічного, спортивно-технічного та художньо-технічного профілів навчання.

Навчальні програми позашкільної освіти науково-технічного напрямку розроблені з врахуванням вимог Порядку надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 17.06.2008 р. № 537, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.07.2008 р. за № 628/15319 та структуризовані відповідно до методичних рекомендацій щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти відповідно до листа Державної наукової установи «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» від 05.06.2013 р. №14.1/10-1685.

У даних програмах можуть бути внесені зміни щодо кількості годин з урахуванням умов організації навчально-виховного процесу згідно Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 р. № 676.

За даною програмою можуть проводитися заняття в групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 10.12.2008 р. № 1123.

Збірник програм підготував авторський колектив під редакцією Г.А. Шкури, Т.В. Биковського, а саме:

- Навчальна програма з початкового технічного моделювання, С.О. Лихота, В.Г. Корнієнко;
- Навчальна програма з авіамоделювання, О.П. Липецький, В.Г. Корнієнко;
- Навчальна програма з конструювання повітряних зміїв, А.Г. Драчинський, О.В. Козачок;
- Навчальна програма з ракетомоделювання, О.П. Липецький, В.В. Панасюк;
- Навчальна програма з автомоделювання, В.В. Качур, О.В. Козачок;

- Навчальна програма з автотрасового моделювання, А.Г. Драчинський, О.В. Козачок;
- Навчальна програма з картингу, В.В. Качур, В.Г. Корнієнко;
- Навчальна програма з спортивної радіопеленгації, Л.І. Голубнича, Т.О. Вихренко;
- Навчальна програма з судномоделювання і судномодельного спорту, Л.О. Пасхалова;
- Навчальна програма з виготовлення сувенірів, Н.І. Євтушенко, О.В. Козачок;
- Навчальна програма з моделювання іграшок-сувенірів, Л.М. Гайдай, О.В. Козачок;
- Навчальна програма з паперопластики, М.Г. Яременко, О.М. Сухаревська, Л.Г. Печерських, Л.А. Осадчук, В.Г. Корнієнко;
- Навчальна програма з орігамі, Л.А. Осадчук, В.Г. Корнієнко;
- Навчальна програма з гончарства, О.В. Козачок, Н.П. Трегубова;
- Навчальна програма з цифрової фотографії, Ю.М. Малиновський;
- Навчальна програма з технічного дизайну, А.В. Єфіменко, Т.О. Вихренко.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ВИГОТОВЛЕННЯ СУВЕНІРІВ

Початковий та основний рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Молодший шкільний вік – сприятливий період для розвитку творчих здібностей дитини, її образного мислення, емоційного сприйняття дійсності й активного ставлення до неї.

Заняття в гуртку виготовлення сувенірів допомагає дітям розумно та цікаво проводити свій вільний час, пробуджує допитливість, любов до знань.

Навчальна програма реалізується в гуртках науково-технічного напрямку художньо-технічного профілю та спрямована на вихованців віком від 6 до 9 років.

Метою навчальної програми є формування ключових компетентностей особистості засобами технічної творчості.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

пізнавальна – оволодіння основними поняттями та знаннями технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, особливостями моделювання та конструювання;

практична – набуття навичок самостійно виготовляти вироби, виконувати технологічні операції, вміння працювати з різними матеріалами та інструментами; орієнтування в інформаційному просторі;

творча – забезпечення розвитку творчих здібностей гуртківців, виховання естетичного смаку, творчої уяви, фантазії, сприяння визначенню індивідуального стилю роботи;

соціальна – розвиток позитивних якостей особистості: працелюбність, наполегливість у досягненні мети, відповідальність за результат власної діяльності; виховання шанобливого ставлення до духовних та матеріальних цінностей світової та вітчизняної культур.

Навчальна програма передбачає 3 роки навчання, початковий та основний рівні.

початковий рівень – 144 год. (4 год. на тиждень), 1-й рік навчання;

основний рівень – 216 год. (6 год. на тиждень), 1-й рік навчання;

основний рівень – 216 год. (6 год. на тиждень), 2-й рік навчання.

Програма курсу початкового рівня розрахована на дітей 6-7 років, термін навчання 1 рік. Навчання в гуртках основного рівня проводиться впродовж двох наступних років. Склад групи може поповнюватися дітьми віком 7-9 років, які мають відповідну підготовку та певні навички в роботі.

На основному рівні навчання вихованці поглиблюють знання, вдосконалюють уміння та навички роботи за темами розділів програми початкового рівня і вивчають нові: «Паперовий фітодизайн», «В'язання гачком», «Бісероплетіння», «Макраме».

Навчання в гуртку допомагає вихованцям краще засвоювати матеріал багатьох шкільних предметів і навчальних курсів: «Художня праця»,

«Трудове навчання», «Мистецтво», «Я і Україна» та інших, а також дає основу для навчання в гуртках декоративно-ужиткового мистецтва.

Упродовж всього періоду навчання проводиться у поєднанні колективних занять з індивідуально-фронтальною роботою.

Під час занять використовуються різноманітні методи навчання: словесні (лекції, бесіди, пояснення), наочні (демонстрація ілюстрацій, схем, креслень, зразків виробів, екскурсії на виставку), практичні (самостійна розробка схем, ескізів, виготовлення виробів). Вагоме місце у навчальному процесі гуртка займають ігри, конкурси та вікторини як методи стимулювання вихованців.

Наприкінці кожного заняття проводиться коротке опитування, вікторина. Підсумком роботи з окремих тем є тематичне опитування, тестування, практична робота. Наприкінці кожного півріччя проводиться виставка робіт у гуртку і відбір експонатів на виставки-конкурси в закладі та районну виставку дитячої творчості.

За даною програмою можуть проводитись заняття в групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (наказ Міністерства освіти і науки №1123 від 10.12.2008р).

Програма є орієнтовною. За необхідності керівник гуртка може внести до програми певні зміни на свій розсуд, які не повинні впливати на загальний зміст навчальної програми та кількість навчальних годин. Незмінними мають залишатися мета, завдання і прогнозований результат освітньої діяльності.

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	Усього
Вступ	4	-	4
Розділ 1. Робота з природними матеріалами	3	15	18
1.1. Площинна аплікація з природних матеріалів	2	8	10
1.2. Іграшки-сувеніри із черепашок, шишок, горіхів, каштанів	1	7	8
Розділ 2. Робота з папером і картоном	5	25	30
2.1. Плетіння зі смужок паперу	1	3	4
2.2. Аплікація як спосіб створення художніх виробів	1	5	6
2.3. Художнє вирізування із паперу	1	5	6
2.4. Рухомі іграшки	1	5	6

2.5. Об'ємні іграшки з паперу і картону	1	7	8
Розділ 3. Новорічні та різдвяні іграшки, сувеніри, ялинкові прикраси	2	10	12
Розділ 4. Сувенірні шкатулочки із вітальних листівок і картону	1	11	12
Розділ 5. Робота з текстильними матеріалами	6	38	44
5.1. Сувенірні вироби із ниток	1	11	12
5.2. Сувенірні вироби зі шпагату	1	7	8
5.3. Аплікація із тканини	2	6	8
5.4. Плоскі іграшки із тканини	1	7	8
5.5. Сувеніри з текстильних матеріалів	1	7	8
Розділ 6. Робота з утилізованою пластмасовою продукцією	2	6	8
Розділ 7. Виготовлення виставкових робіт	-	12	12
Розділ 8. Екскурсія на виставку	-	2	2
Підсумок	1	1	2
Разом	24	120	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (4 год.)

Мета і завдання роботи гуртка. Знайомство з гуртківцями. Правила поведінки в гуртку. Поняття про сувенір. Традиції українського народу. Сувенір в сучасному житті.

Розділ 1. Робота з природними матеріалами (18 год.)

1.1. Площинна аплікація з природних матеріалів (10 год.)

Теоретична частина. Природа і фантазія. Ознайомлення з художніми роботами основних видів, природними матеріалами. Складання букетів, аранжування, виготовлення аплікацій, панно, плоских і об'ємних композицій, іграшок.

Способи заготівлі різних природних матеріалів, їхнє зберігання. Бесіда про необхідність бережливого ставлення до природи. Матеріали, необхідні при роботі з природними матеріалами. Правила безпечної поведінки з колючими предметами.

Поняття про композицію. Зоровий центр. Створення ескізів плоских композицій. Підбір елементів композиції. Формування композиції на основі співвідношення кольорів природного матеріалу та фону. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Складання плоских рослинних композицій, виготовлення площинної аплікації із насіння і кісточок.

Оволодіння основними прийомами виготовлення рослинних аплікацій із засушених рослин, а також аплікацій із насіння, зернят і кісточок. Виготовлення рамок, планшетів. Гра на тему «Квіти навколо нас».

1.2. Іграшки-сувеніри із черепашок, шишок, горіхів і каштанів (8 год.)

Теоретична частина. Організація робочого місця. Створення ескізів іграшок-істот. Виготовлення іграшок-істот за ескізами. Варіанти з'єднання частин іграшок. Стилізовані форми істот на площині. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення плоских композицій, іграшок-сувенірів. Виготовлення колективних сюжетних композицій. Підготовка основи. Викладання сюжету на основі. Оформлення робіт. Дидактична гра на вибір керівника гуртка.

Розділ 2. Робота з папером і картоном (30 год.)

2.1. Плетіння зі смужок паперу (4 год.)

Теоретична частина. Папір – один із простих і доступних матеріалів. Історія винаходу паперу. Різноманітність фактури паперу: матовий, блискучий, щільний, прозорий, жатий. Плетіння як різновид художньої творчості. Плетені вироби та їх застосування.

Техніка плетіння плоских та об'ємних виробів зі смужок паперу. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення закладок для книг, виготовлення кошика.

2.2. Аплікація як спосіб створення художніх виробів (6 год.)

Теоретична частина. Види художньої роботи з папером. Естетика і культура під час аплікаційних робіт. Плоскі та об'ємні аплікації. Силует у площинній аплікації. Аплікації на основі геометричних форм. Предметні аплікації. Тематичні або сюжетні аплікації. Поняття про перспективу. Етапи виготовлення аплікацій із паперу: підбір паперу для аплікацій за кольором, фактурою, розмірами; перенесення малюнка на кольоровий папір, вирізання деталей; визначення послідовності приклеювання деталей; наклеювання деталей на основу. Правила безпечної праці з ножицями. Оформлення аплікацій. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення конструктора «Танграм», сувенірів-аплікацій, плоских іграшок-аплікацій, вітальних листівок. Гра-конкурс на тему «Склади фігуру».

2.3. Художнє вирізування із паперу (6 год.)

Теоретична частина. Види художнього вирізування з паперу: симетричні візерунки, орнаменти, транспарантне вирізування. Ознайомлення

з мистецтвом витинанки. Необхідні матеріали й інструменти. Загальні правила для вирізування всіх видів. Поняття про силует, симетрію. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення закладок для книжок, вітальних листівок, серветок, панно. Вікторина на тему «Що ми знаємо про вирізування з паперу?»

2.4. Рухомі іграшки (6 год.)

Теоретична частина. Безпечні прийоми користування ножицями, шилом, голкою. Відомості про народну іграшку. Виготовлення деталей іграшок за шаблонами. Рухомі з'єднання деталей. Оформлення іграшок. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення рухомих іграшок. Гра-вікторина на тему «Народна іграшка».

2.5. Об'ємні іграшки з паперу і картону (8 год.)

Теоретична частина. Елементи графічної грамоти. Ескіз як вид графічного зображення предметів, деталей. Основні лінії на ескізах, кресленнях: контурна, розмірна та лінія згину. Позначення місць нанесення клею. Основні геометричні форми. Конструювання іграшок на основі циліндра, конуса, паралелепіпеда. Виготовлення виробів за готовими розгортками. Виконання креслень розгорток за допомогою кутника, циркуля. Особливості з'єднання частин об'ємного виробу під прямим кутом, конічної та циліндричної форми. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення іграшок на основі конуса, циліндра, паралелепіпеда. Гра-вікторина на тему «Звірі – герої українських народних казок».

Розділ 3. Новорічні та різдвяні іграшки, сувеніри, ялинкові прикраси (12 год.)

Теоретична частина. Народні звичаї та обряди. Новорічна та різдвяна символіка. Народні повір'я про магічну силу різдвяних символів. Конструювання й виготовлення прикрас, іграшок, сувенірів. Естетичне оздоблення ялинкових прикрас та іграшок. Аналіз виконаних робіт. Конкурс на тему «Новорічні фантазії».

Практична частина. Виготовлення сувенірів-витинанок, ялинкових прикрас, вітальної листівки з природних матеріалів.

Розділ 4. Сувенірні шкатулочки з вітальних листівок і картону (12 год.)

Теоретична частина. Поняття про дизайн. Вибір форми шкатулочки. Підбір вітальних листівок за тематикою, кольором. Виготовлення деталей із картону за допомогою шаблонів. Правила безпечної праці. Проколювання шилом отворів у деталях. Відмірювання нитки потрібної довжини, всилення нитки у вушко голки. Прийоми зав'язування вузлика на пальцях. Обробка

картонних і паперових деталей петельним швом. З'єднання деталей шкатулочки з'єднувальним швом. Оформлення шкатулочки. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення шкатулочки. Гра на тему «Відгадай, що у шкатулочці».

Розділ 5. Робота з текстильними матеріалами (44 год.)

5.1. Сувенірні вироби з ниток (12 год.)

Теоретична частина. Загальні поняття про пряжу, нитки, тасьму. Природні та штучні волокна. Види ниток, їхні властивості й застосування. Виготовлення сувенірів із ниток. Створення контурних малюнків. Підбір кольорових сполучень. Приклеювання відрізків ниток за контуром малюнка. Аплікація із відрізків ниток. Послідовність аплікаційних робіт. Послідовність виготовлення помпонів із ниток. Конструювання іграшок із ниткових помпонів і мотків. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення аплікацій з відрізків ниток і іграшок на основі помпонів і мотків із ниток.

5.2. Сувенірні вироби зі шпагату (8 год.)

Теоретична частина. Загальні поняття про шпагат, необхідні приладдя й основні навички для виготовлення поробок з лляного та паперового шпагатів. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення листівки «Ромашка» і підставки під гарячий посуд.

5.3. Аплікація з тканини (8 год.)

Теоретична частина. Короткі відомості про ткацтво. Види тканин та їхні властивості. Інструменти й приладдя для роботи з тканиною. Лицьовий і виворітний боки тканини. Послідовність виготовлення виробу із тканини. Розкрій тканини. Поняття про викрійку, розмітку на тканині. Розкроювання тканини ножицями за наміченими лініями. Ручні шви: «вперед голку», «через край», «петельний». Правила безпечної праці під час роботи з голкою. Техніка аплікаційних робіт із клаптиків тканини. Аплікація із готових форм і предметної аплікації. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Гра «Відшукай кольори весни».

Практична частина. Виготовлення мініатюр і панно із готових форм та предметною аплікацією.

5.4. Плоскі іграшки з тканини (8 год.)

Теоретична частина. Конструктивні можливості тканини. Загальний принцип конструювання плоских іграшок. Виготовлення лекала, розмітка на тканині. Зшивання деталей. Оформлення іграшок. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення плоских іграшок «Котик», «Ведмедик», «Зайчик».

5.5. Сувеніри з текстильних матеріалів (8 год.)

Теоретична частина. Що можна виготовити з текстильних матеріалів. Повторення основних прийомів роботи з тканиною, нитками, голкою. Творчий підхід у виборі матеріалу та оформленні сувенірів. Аналіз виконаних робіт. Гра «Поле чудес» на тему: «Нитки і тканини».

Практична частина. Виготовлення подушечки для голок «Капельюшок» і прихватки.

Розділ 6. Робота з утилізованою пластмасовою продукцією (8 год.)

Теоретична частина. Поняття про екологію. Вплив оточуючого середовища на здоров'я людини. Пластичні маси у виробництві й побуті. Прийоми обробки пластмаси. Правила безпечної роботи. Конструювання виробів з утилізованої пластмасової продукції. Виготовлення іграшок і сувенірів із пластикових пляшок. Оформлення виробів. Аналіз виготовлених робіт. Гра «Поле чудес» на тему: «Хто в лісі живе?»

Практична частина. Виготовлення сувеніру «Букет квітів» і виробу за власним задумом.

Розділ 7. Виготовлення виставкових робіт (12 год.)

Виготовлення робіт на районну виставку дитячої творчості.

Розділ 8. Екскурсія на виставку (2 год.)

Екскурсія на виставки дитячої творчості.

Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- властивості природних матеріалів;
- правила збирання, засушування й зберігання природних матеріалів;
- основні правила створення площинної аплікації;
- прийоми з'єднання деталей об'ємних виробів із природного матеріалу;
- поняття про композицію (підбір елементів, формування, співвідношення кольорів);
- властивості паперу, його різноманітність фактури;
- умовні позначення ліній на ескізах, кресленнях та їхнє призначення, позначення місць нанесення клею;
- назви геометричних тіл і фігур, прийоми виконання розгорток об'ємних фігур;

- основи техніки аплікації;
- ознайомлення з мистецтвом витинанок;
- види ниток і тканин, робота з ними;
- загальні поняття про пряжу, нитки, шпагат, тканину, природні й штучні волокна;
- інструменти і приладдя для роботи з тканиною;
- види швів («голка вперед», «через край», «петельний»);
- правила безпечної роботи.

Вихованці мають вміти:

- виконувати розмітку найпростіших розгорток виробів за допомогою лінійки, кутника, циркуля;
- виконувати прості об'ємні (напівоб'ємні) сконструйовані форми;
- розрізняти кольори за сприйняттям (теплі та холодні);
- узгоджувати зображення композиції з форматом основи;
- виготовляти сувеніри-аплікації, конструювати й виготовляти сувеніри-іграшки, об'ємні вироби із картону та паперу;
- створювати прості сувеніри із природного матеріалу, утилізованих пластмасових виробів;
- виготовляти аплікації з відрізків ниток і клаптиків тканин.

У вихованців мають бути сформовані компетенції:

пізнавальна – ознайомлення з основами технічної творчості, оволодіння поняттями, знаннями про матеріали й інструменти;
 практична – формування вмінь і навичок роботи з різними матеріалами й інструментами;
 творча – формування художнього смаку, пізнавального інтересу;
 соціальна – виховання поваги до звичаїв і традицій українського народу, бережливого ставлення до природи.

Основний рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	3	-	3
Розділ 1. Робота з природними матеріалами	6	24	30
1.1. Вироби, оздоблені аплікацією із насіння, зернятків і кісточок рослин	3	21	24
1.2. Об'ємні вироби з рослинних матеріалів	3	3	6
Розділ 2. Робота з папером і картоном	9	30	39
2.1. Витинанки	3	6	9

2.2. Паперопластика	3	15	18
2.3. Художнє конструювання в техніці паперопластики	3	9	12
Розділ 3. Новорічні та різдвяні подарунки	9	24	33
3.1. Вітальні листівки	3	3	6
3.2. Сувеніри	3	9	12
3.3. Ялинкові іграшки і прикраси	3	12	15
Розділ 4. Робота з текстильними матеріалами	9	63	72
4.1. Іграшки із ниткових коконів, виготовлених способом пап'є-маше	3	15	18
4.2. М'яка іграшка	3	24	27
4.3. Плетіння гачком	3	24	27
Розділ 5. Робота з утилізованою жерстяною продукцією	3	12	15
Розділ 6. Виготовлення виставкових робіт	-	18	18
Розділ 7. Екскурсія на виставку	3	-	3
Підсумок	3	-	3
Разом	45	171	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Програма, завдання та план роботи гуртка. Сувенір-подарунок. Цінність власноруч виготовлених подарунків. Правила вручення подарунків. Бесіда про правила дорожнього руху.

Розділ 1. Робота з природними матеріалами (30 год.)

1.1. Вироби, оздоблені аплікацією із насіння, зернятків і кісточок рослин (24 год.)

Теоретична частина. Повторення матеріалу першого року навчання. Організація робочого місця. Підготовка природних матеріалів. Принципи створення ескізів, композицій симетричних, асиметричних, орнаментальних форм. Прийоми виготовлення основ для аплікацій. Технологія виготовлення тарілки із пап'є-маше. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення листівки, шкатулки з картону, оздоблених природними матеріалами; декоративної тарілки і вази із пап'є-маше, оздоблених аплікацією із насіння, зернятків і кісточок.

1.2. Об'ємні вироби з рослинних матеріалів (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з історією створення об'ємних квіткових композицій. Мистецтво складання осінніх і зимових букетів.

Силуетні й об'ємні букети. Поняття про стиль, форму. Поняття про тематичні композиції. Основні прийоми та способи аранжування. Способи виготовлення основ для рослинних композицій. Значення фону при складанні сюжетного букету. Порядок розміщення рослин в об'ємному букеті. Значення форми і кольору вази для осіннього і зимового букетів. Вікторина на тему: «Природа і творчість».

Практична частина. Складання осіннього та зимового міні-букетів, робота за власним задумом.

Розділ 2. Робота з папером і картоном (39 год.)

2.1. Витинанки (9 год.)

Теоретична частина. Повторення матеріалу першого року навчання. Витинанка в українському декоративно-прикладному мистецтві. Місце витинанки в оселях наших предків. Методика виконання витинанок. Ескізи. Виготовлення витинанок. Декоративне святкове панно. Самостійна розробка ескізів, робота в матеріалі. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення сувенірів-витинанок, самостійне виготовлення панно.

2.2. Паперопластика (18 год.)

Теоретична частина. Види паперопластики. Прийоми трансформації паперу: надрізи, згини, загинання, скручування, гофрування. Декоративність, пластичність форми і поверхні рельєфних виробів із паперу.

Практична частина. Виготовлення рельєфних розверток різних геометричних форм, рельєфної композиції на площині, панно «Квітка».

2.3. Художнє конструювання в техніці паперопластики (12 год.)

Теоретична частина. Стилізація форми. Створення художнього образу. Робота за схемами. Аналіз виконаних робіт. Вікторина на тему: «Папір і види художньої роботи з ним».

Практична частина. Виготовлення об'ємних фігурок звірів і тварин.

Розділ 3. Новорічні та різдвяні подарунки, сувеніри, іграшки та ялинкові прикрас (33 год.)

3.1. Вітальні листівки (6 год.)

Теоретична частина. Традиції зустрічі Нового року в різних країнах. Різдвяні свята в Україні. Виготовлення новорічних подарунків – безмежний простір для фантазії й творчості. Правила безпечної праці з ножицями. Вітальні листівки в техніці аплікації та паперопластики. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення вітальних листівок застосовуючи техніки аплікації та паперопластики.

3.2. Сувеніри (12 год.)

Теоретична частина. Особливості оздоблення новорічних сувенірів із

різних матеріалів. Залежність якості та естетичного вигляду виробу від акуратності виконання. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення сувеніра «Ялинка» із шишки, панно «Ялинкова гілка» в техніці паперопластики, карнавальної маски.

3.3. Ялинкові іграшки та прикраси (15 год.)

Теоретична частина. Технологія виготовлення ялинкових іграшок із шкаралуп горіхів, яєць, синтепону. Оформлення робіт. Сніжинки в техніці паперопластики. Аналіз виконаних робіт. Конкурс «Новорічні фантазії».

Практична частина. Виготовлення іграшок і сніжинок.

Розділ 4. Робота з текстильними матеріалами (72 год.)

4.1. Іграшки із ниткових коконів, виготовлених способом пап'є-маше (18 год.)

Теоретична частина. Технологія наклеювання ниток на повітряну кульку. Культура роботи з клеєм. Створення відповідного образу іграшки. Оформлення виробів. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення іграшок за власним задумом, виготовлення сувеніру «Ваза з квітами».

4.2. М'яка іграшка (27 год.)

Теоретична частина. Інструменти та приладдя для роботи з тканинами. Правила безпечної роботи з голкою. Планування послідовності розмітки, крою і шиття обраного виробу. Правила розкрою тканини, хутра. Виготовлення викрійок для іграшок. Підбір матеріалів. З'єднання деталей іграшок. Створення об'ємності виробу, іграшок. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення іграшок за ескізами, викрійками.

4.3. Плетіння гачком (27 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку художнього плетіння. Відомості про інструменти і матеріали. Властивості та якість ниток. Підбір гачків. Положення рук і пальців під час роботи з гачком. Умовні позначення. Плетіння різноманітних елементів: ланцюжок, ведуча петля, глуха петля, петлі повороту або підйому; стовпчики без накиду, стовпчики з одним і декількома накидами. Двобічне плетіння. Плетіння по колу. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Конкурс на тему «Майстри рукоділля».

Практична частина. Виконання аплікацій «Ваза з квітами» та «Веселка» на тканині за допомогою різнокольорових ланцюжків і кілечок.

Розділ 5. Робота з утилізованою жерстяною продукцією (15 год.)

Теоретична частина. Бесіда про екологію навколишнього середовища. Безпека праці при роботі із жерстю. Підготовка до роботи. Нарізування смужками, закручування смужок, скріплювання. Виготовлення сувенірів за схемами. Оформлення виробів аплікацією із тканини, вишивкою. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення цукерниці, декоративної тарілки, сувеніру за власним задумом.

Розділ 6. Виконання виставкових робіт (18 год.)

Виготовлення робіт на виставки дитячої творчості.

Розділ 7. Екскурсія на виставку (3 год.)

Екскурсія на виставку дитячої творчості. Замальовка схем, сюжетів.

Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- принципи створення ескізів, композицій симетричних, асиметричних та орнаментальних форм;
- технологію виготовлення витинанок, тарілок із пап'є-маше, створювання вітальних листівок в техніці аплікації та паперопластики;
- види декоративних робіт із природних матеріалів;
- правила складання сухих букетів і композицій;
- види ниток, тканин; інструменти для роботи з ними;
- послідовність виготовлення м'якої іграшки;
- розташування кольорів у колірному колі;
- основні прийоми плетіння гачком;
- правила безпечної праці із жерстю, ножицями, колючими предметами.

Вихованці мають вміти:

- виготовляти витинанки, вироби способом паперопластики за схемами;
- створювати композиції, букети, конструювати вироби із природних форм;
- конструювати й виготовляти іграшки із ниток;
- виконувати ручні шви, робити розмітку і розкроювання тканини;
- виробляти м'які іграшки за викрійками і за власним задумом;
- плести гачком ланцюжок, виконувати прості аплікації за допомогою різнокольорових ланцюжків і колечок.

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

пізнавальна – набуття знань з основ технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, оволодіння поняттями та знаннями про матеріали й інструменти;

практична – формування вмінь і навичок роботи з різними матеріалами

й інструментами, прийомів виготовлення виробів і виконання простих технологічних операцій;

творча – формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, уяви, фантазії;

соціальна – виховання поваги до звичаїв і традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи.

Основний рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	3	-	3
Розділ 1. Робота з папером і картоном	6	18	24
1.1. Орігамі	3	9	12
1.2. Паперовий фітодизайн	3	9	12
Розділ 2. Робота з текстильними матеріалами	9	45	54
2.1. Плетіння гачком	3	15	18
2.2. Декоративне панно з текстильних матеріалів	3	15	18
2.3. Макраме	3	15	18
Розділ 3. Новорічні та різдвяні сувеніри, іграшки, прикраси	3	15	18
Розділ 4. Геометрична вишивка	3	12	15
Розділ 5. Бісероплетіння	18	60	78
5.1. Історія бісероплетіння. Види бісерного рукоділля	3	6	9
5.2. Фенечки й браслети	3	12	15
5.3. Іграшки з бісеру	3	9	12
5.4. Комірці	3	9	12
5.5. Бутоньєрки та брошки	3	12	15
5.6. Кольє	3	12	15
Розділ 6. Великодні сувеніри. Виконання виставкових робіт	-	18	18
Розділ 7. Екскурсія на виставку	-	3	3
Підсумок	-	3	3
Разом	42	174	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Програма, завдання та план роботи гуртка. Сувенір у сучасному житті. Естетика у виготовленні і оздобленні сувенірних виробів.

Розділ 1. Робота з папером і картоном (24 год.)

1.1. Орігамі (12 год.)

Теоретична частина. Мистецтво створення й конструювання із паперового квадрата різноманітних виробів та іграшок. Історія виникнення орігамі. Популярність орігамі в наш час. Умовні позначки в кресленнях. Основні типи ліній: «долина», «гора». Основні типи згину квадрата: «долина», «гора», «всередину», «шапочка», «перегин», «переворот», «східці», «пелюстка». Прийоми складання фігурок орігамі. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виконання сувенірів у техніці орігамі за умовними графічними зображеннями.

1.2. Паперовий фітодизайн (12 год.)

Теоретична частина. Паперовий фітодизайн – поєднання художньої творчості з папером і мистецтва аранжування. Види дизайну. Штучні квіти з паперу. Матеріали та інструменти. Правила безпечної праці з ножицями, шилом. Послідовність виготовлення квітів. Виготовлення викрійок пелюсток і листочків (трафаретів). З'єднання пелюсток у квітку. Створення сувенірів. Розміщення композицій на основі. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Виставка робіт на тему «Папір і творчість».

Практична частина. Створення сувенірів і композицій із паперових квітів.

Розділ 2. Робота з текстильними матеріалами (54 год.)

2.1. Плетіння гачком (18 год.)

Теоретична частина. Творче використання плетіння гачком у сучасному інтер'єрі та одязі. Правила безпечної праці з гачком. Плетіння ланцюжка. Плетіння стовпчиків різноманітної будови: стовпчики без накиду, стовпчики з двома і більше накидами, кілька стовпчиків з однією верхівкою. Початок і кінець ряду по колу. Схеми визерунку серветки. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення серветки та іграшки за описами й схемами.

2.2. Декоративне панно з текстильних матеріалів (18 год.)

Теоретична частина. Об'ємна аплікація на тканині. Створення композиції на площині. Кольорова гама. Теплі та холодні кольори. Просторове рішення. Зоровий центр. Замальовка композицій. Підбір матеріалів і кольорів тканини. Виготовлення пелюсток, квітів, листя. Розміщення й закріплення композиції на основі. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення декоративних панно з текстильних матеріалів за малюнками-схемами і власним задумом.

2.3. Макраме (18 год.)

Теоретична частина. Макраме – рукоділля, в основі якого лежить плетіння вузликами. Історія макраме. Пристосування й нитки для плетіння. Правила безпечної праці з булавками. Основні прийоми плетіння: навішування нитки на основу, подовжування та вкорочування нитки, плоскі вузли, репсові вузли, оформлення нижнього краю виробу. Технологія плетіння кашпо. Квіти в техніці макраме. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення кашпо панно з квітів.

Розділ 3. Новорічні та різдвяні сувеніри, іграшки, прикраси (18 год.)

Теоретична частина. Святкування Нового року та Різдва в Україні і за кордоном. Конструювання сувенірів із паперу, ниток, тканини. Оформлення виробів. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення вітальної листівки технікою орігамі, плетених сніжинок, сувеніру «Дід Мороз» із тканини.

Розділ 4. Геометрична вишивка (15 год.)

Теоретична частина. Нитковий дизайн. Нанесення на картон чи вишивання на тканині геометричних узорів. Методика виконання робіт. Створення схеми виробу. Перенесення схеми на основу. Послідовність вишивання односторонніх виробів. Послідовність вишивання двобічних виробів. Колорит геометричних вишивок. Аналіз виконаних робіт. Гра на тему: «Кольори весни».

Практична частина. Виготовлення вітальних листівок, панно.

Розділ 5. Бісероплетіння (78 год.)

5.1. Історія бісероплетіння. Види бісерного рукоділля (9 год.)

Теоретична частина. Історія винаходу бісеру. Розвиток бісероплетіння. Матеріали та інструменти. Правила безпечної праці з голкою та бісером. Підготовка до роботи. Організація робочого місця. Основні терміни. Схеми й описи виробів. Види бісерного рукоділля: нанизування, вишивка, в'язання, плетіння.

Практична частина. Виготовлення намиста методом нанизування.

5.2. Фенечки й браслети (15 год.)

Теоретична частина. Поява фенечок у 50-х роках ХХ ст., їх символічне значення.

Технологія виготовлення плоских фенечок. Технологія виготовлення об'ємних браслетів. Кольорова гама фенечок і браслетів. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення фенечок і браслетів за схемами й описами, самостійна розробка візерунків.

5.3. Іграшка з бісеру (12 год.)

Теоретична частина. Технологія виконання плоских фігурок на дроті паралельним нанизуванням. Техніка безпечної праці з дротом. Робота за схемами. Самостійна розробка схем фігурок.

Технологія виконання об'ємних фігурок паралельним нанизуванням на волосині. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення плоских та об'ємних фігурок.

5.4. Комірці (12 год.)

Теоретична частина. Нанизування ажурних сіток. Елементи сітки: квадрат, ромб, коло, бусинки, зв'язки. Розширення краю комірця. Прикраса краю комірця висульками і торочками. Орнаментика та колорит прикрас. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення ажурного комірця за схемою.

5.5. Бутоньєрки та брошки (15 год.)

Теоретична частина. Технологія виготовлення бутоньєрок методом нанизування на тонкий дріт. Виконання квітів, бутонів, листочків. З'єднання елементів і оформлення виробу. Аналіз виконаних робіт.

Технологія виготовлення брошок, вишитих бісером. Виготовлення основи з картону. Обтягування картонної основи тканиною. Вишивка візерунка. Виготовлення підвісок. Оформлення брошки. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення бутоньєрки «Вишневий цвіт» та брошки «Березові сережки».

5.6. Кольє (15 год.)

Теоретична частина. Технологія виготовлення кольє. З'єднання елементів і оформлення виробу. Аналіз виконаних робіт.

Практична частина. Виготовлення кольє.

Розділ 6. Великодні сувеніри. Виконання виставкових робіт (18 год.)

Теоретична частина. Народні звичаї та обряди. Колорит українських писанок. Підготовка яєць: обклеювання папером, ґрунтовка, фарбування. Виготовлення ажурної сітки. Послідовність обплетення кільцями. Аналіз виконаних робіт. Гра «Поле чудес» на тему: «Бісерне с'яво».

Практична частина. Виготовлення великодніх яєць, обплетених сіткою й кільцями.

Розділ 7. Екскурсія на виставку (3 год.)

Екскурсія на виставку робіт учнівської молоді.

Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- основні дані про естетику й дизайн, традиційне українське народне мистецтво та види декоративно-ужиткового мистецтва, основні календарно-обрядові свята українського народу, пов'язані з художньо-трудовою діяльністю;
- основні види роботи з папером, нитками, тканиною, бісером й іншими матеріалами;
- види матеріалів для художньої обробки та їхні властивості (текстура, фактура);
- основи графічної грамоти, композиції та кольорознавства;
- прийоми композиційного рішення в декоративній і тематичній композиції; виражальні можливості кольору; критерії оцінювання виробів із позиції художньої естетики;
- основні прийоми роботи в техніці орігамі; паперовий фітодизайн, аплікація на тканині, в'язання гачком, макраме, «геометрична» вишивка, бісероплетіння;
- правила безпечного користування інструментами.

Вихованці мають вміти:

- розмішувати зображення на заданій поверхні;
- виконувати об'ємні композиції, конструювати й виготовляти сувеніри з різноманітних матеріалів, оздоблювати їх;
- добирати матеріали за їхніми властивостями, а також інструменти та пристосування залежно від обробки матеріалів і конструкції виробу;
- втілювати в практичній роботі різні засоби організації композиції; вибір формату, елементів композиції, засоби визначення композиційного центру (розміром, кольором, тоном, фактурою тощо).

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

пізнавальна – ознайомлення з основами технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, моделювання й конструювання, оволодіння поняттями, знаннями про матеріали й інструменти;

практична – формування вмінь і навичок роботи з різними матеріалами й інструментами, прийомів виготовлення виробів і виконання технологічних операцій;

творча – задоволення потреб особистості у творчій самореалізації, формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, творчої уяви, фантазії, емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток;

соціальна – виховання поваги до звичаїв і традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи, розвиток позитивних якостей емоційно-вольової сфери (доброзичливе ставлення до людей, охайність і старанність у роботі).

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№ п/п	Основне обладнання	Кіл-ть, шт.
<i>Матеріали</i>		
1.	Папір ксероксний	10 000 листів
2.	Набір кольорового паперу	5 000 листів
3.	Картон кольоровий	15 наборів
4.	Фарби акварельні	15наборів
5.	Клей ПВА (250 г)	10 банок
6.	Фломастери	15наборів
7.	Папір – ватман А1	100 листів
8.	Папір для малювання А1	100 листів
9.	Папір для обгортки подарунків А2	200 листів
10.	Утилізована жерстяна продукція	2 кв. м.
11.	Роздатковий матеріал	15наборів
12.	Наочні посібники	15наборів
13.	Текстильні матеріали	15наборів
14.	Природний матеріал	15наборів
<i>Прилади та інструменти</i>		
1.	Лінійка металева 30 мм	15
2.	Лінійка масштабна	15
3.	Косинець	10
4.	Ножиці	15
5.	Канцелярський ніж	15
6.	Циркуль учнівський	15
7.	Пінцет	15
8.	Транспортир	5
9.	Пензлик	15
10.	Щітка для клею	15
11.	Олівці кольорові	15наборів
12.	Олівці графічні	15
13.	Кулькові ручки	50
14.	Гумка	10
15.	Шило	15
16.	Голка	15

ЛІТЕРАТУРА

1. Божко, Людмила Александровна Бисер / Л.А. Божко. – М: – Мартин, 2001. – 120 с.
2. Божко, Людмила Александровна Бисер. Уроки мастерства Л.А. Божко. – М: – Мартин, 2002. – 167 с.
3. Винокурова Е. Большая книга бисера / Е.Винокурова. – М: – Олма-пресс, 2000. – 123 с.

4. Гура Л.П. Прикрась свій дім / ЛП. Гура та ін. – К: – Техніка, 1990. – 98 с.
5. Ерёмченко Т.Н. Кружок вязания крючком / Т.Н. Еременко. – М: – Просвещение, 1984. – 144 с.
6. Андреева И. Шитье и рукоделие. Энциклопедия / И. Андреева. – М.: ООО «Издательство «Большая Российская энциклопедия», 2000. - 228 с.
7. Золотицький М.Ф. Квіти в легендах і переказах / М.Ф. Золотицький; пер. з рос. П. Ф. Кравчук ; худ. С. М. Буртовий.. – К: – Фірма «Довіра», 1992. – 207 с. – ISBN 5-7707-2493-5.
8. Корниенко Г.С. Искусство цветов / Г. Корниенко, Н.К. Добруцкий. – Роксолана, 1992. – 161 с.
9. Кулибин Г.Н. Рисунок и основы композиции / Г.Н. Кулибин. – М: – Просвещение, 1988.
10. Котелянець Н. Вироби із ниток / Н.Котелянець. – “Початкова школа” №12, 1999р. – 32-33 с.
11. Литвинец Е.М. Чарівні візерунки / Е.М. Литвинец. – К: – Радянська школа, 1985. – 48 с.
12. Макаренко, Олена Юріївна Казковий світ іграшки / О. Макаренко. – К: – Веселка, 1984.
13. Максимова М.В. Послушные узелки / М.В. Максимова, М.А. Кузьмина. – М: – ЭКСМО-Пресс, 1997. – 96 с. ISBN 5-04-000485-0.
14. Перевертень Г.Н. Самоделки из текстильных материалов / Г.Н. Перевертень. – М: – Просвещение , 1990. – 170 с.
15. Сухорукова Е.П. Искусство делать цветы / Е.П. Сухорукова, Л.Г. Печулинская. К: –1992. – 150 с.
16. Титова Н.М. Наш любимый праздник / Н.М. Титова. – М: – Топикал, Земля и труд, 1993. – 52 с.
17. Феленко Ф.М. Поделки из природного материала / Ф.М. Феленко. – М: – Просвещение, 1987. – 252 с.
18. Филоненко К.В. Азбука макраме / К.В. Филоненко. – К: – Радянська школа, 1990. – 64 с.
19. Черныш Н.В. Удивительная бумага. Основы художественного ремесла / Н.В. Черныш. – М: - АСТ-Пресс, 2000. – 176 с.